

De zelfontleding van S. Vestdijk

Wilbert van Walstijn

Hoofdredacteur Vestdijkkroniek



Karikatuur van S. Vestdijk, getiteld
'Chirurg Vestdijk ontleedt zichzelf', 1950.
Door S. Pennink.

Waarneming en scheepsarts

Heden den 31sten Januari 1930 ten 9.45 v.m.
overleed aan tuberculeuze Meningitis :
de man Lawahena, pelgrim, oud 25 jaar pasnummer 121,
geboren te Soea-Soea, district Kondaha, afd. Loewoe
gouvernement Celebes en Onderhoorigheden.
Goederen afgegeven aan Sanoesi, pasnummer 17 .

de Scheepsgeneesheer :

Winkler



Hebben 30/40
depressies zijn
schrijven
beïnvloed?

Beleving gaat boven beschrijving

(...) 'ja, in de jeugd zijn de dingen het ergste, daar duren zij het langst, tot heel veel later toe, als ze niet verminderd zullen zijn in zwaarte en verdriet en schaamte en medelijden, (...).'

Uit: *Het glinsterend pantser* (slot)



'Scheppen vanuit een gemis of een tekort'

'zonder depressies (...) was ik een totaal ander mens, met andere gevoeligheden, waarschijnlijk zonder speciale talenten' (...), zonder depressie was ik "ik" niet. (...) Depressies zijn 'de prijs' voor mijn talent.'

Uit: brief aan Henriëtte van Eyk



De invloed van Vestdijks constitutie

1. Demologie
2. Ambigue verhouding tot dood en vergankelijkheid
3. 'Paradoxaal is heel het leven.'





Demologie

Voorbeelden van vele duiveltjes, demonen, kwelgeesten, nachtmerries en hellevaarten in verhalen en romans.

S. Vestdijk

THANATOS
AAN
BANDEN

Gedichten

[V 6 II, 1-19]

Thanatos aan banden

1	Uitstel	Dood op afbouw banden, niet aan overleden
2	Uitstel	Uitstel
3	Uitstel	Uitstel
4	Uitstel	Uitstel
5	Uitstel	Uitstel
6	Uitstel	Uitstel
7	Uitstel	Uitstel
8	Uitstel	Uitstel
9	Uitstel	Uitstel
10	Uitstel	Uitstel
11	Uitstel	Uitstel
12	Uitstel	Uitstel
13	Uitstel	Uitstel
14	Uitstel	Uitstel
15	Uitstel	Uitstel
16	Uitstel	Uitstel
17	Uitstel	Uitstel
18	Uitstel	Uitstel

19	Uitstel	Uitstel
20	Uitstel	Uitstel
21	Uitstel	Uitstel
22	Uitstel	Uitstel
23	Uitstel	Uitstel
24	Uitstel	Uitstel
25	Uitstel	Uitstel
26	Uitstel	Uitstel
27	Uitstel	Uitstel
28	Uitstel	Uitstel
29	Thanatos aan banden	Thanatos aan banden
30	Uitstel	Uitstel

Advies inzake zelfmoord (1947)

Max Nord:

"Verweer tegen eigen zelfmoordneigingen."

Henriëtte van Eyk:

"Ik vond hem, doodstil, in zijn kleine slaapkamer. De houten schotten voor het raam hielden alle licht tegen. 'Ik ben het', zei ik. In het donker graaide ik naar zijn hoofd, zijn hand. Hij mompelde wat. Ik kreeg de indruk dat hij niet tegen mij sprak, maar tegen de leegte om hem heen. Éen zin heb ik duidelijk verstaan. 'Het is goed dat er een dood is..'"

Advies inzake zelfmoord

S. Vestdijk:

'Een farce, een tragikomedie.'

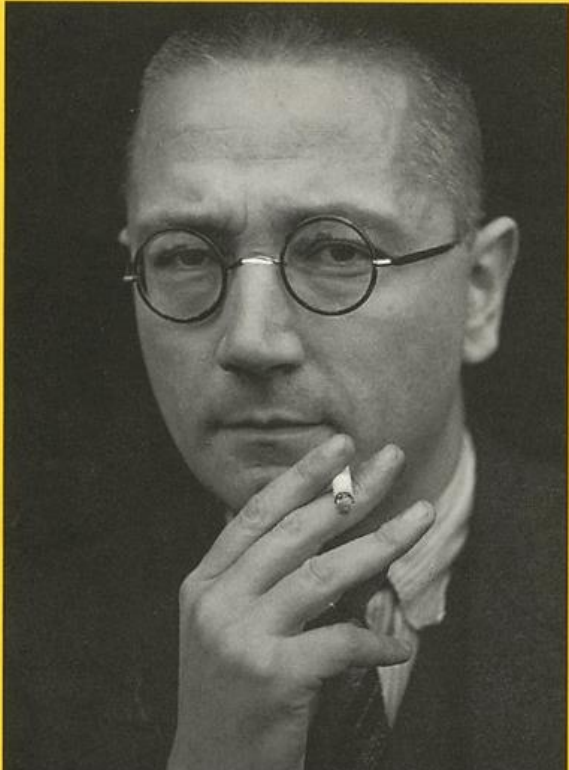
'Er is niemand meer die van deze vernietiging van het lijden partij zou kunnen trekken.'

(voorbeeld Wegener in *De Schandalen*)



SIMON VESTDIJK

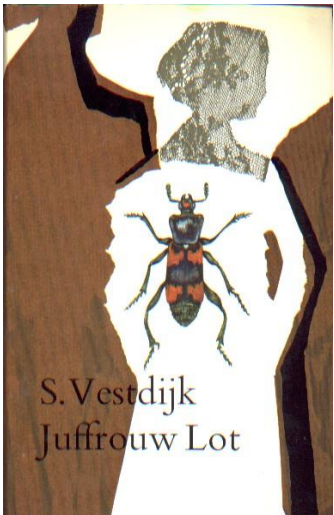
DE TOEKOMST DER RELIGIE



'Paradoxaal is heel het leven.'

'Wonderlijk, irrationeel en paradoxaal namelijk is het gehele leven, op ieder moment, en in al zijn manifestaties.'

Uit: *De toekomst der religie* (1947)



Vrijheid versus gebondenheid

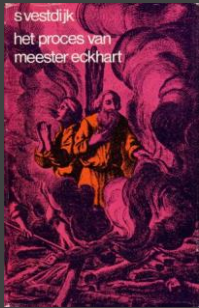
De vrije vogel en zijn kooien

Metafoor voor tweespalt tussen vrijheid en gebondenheid

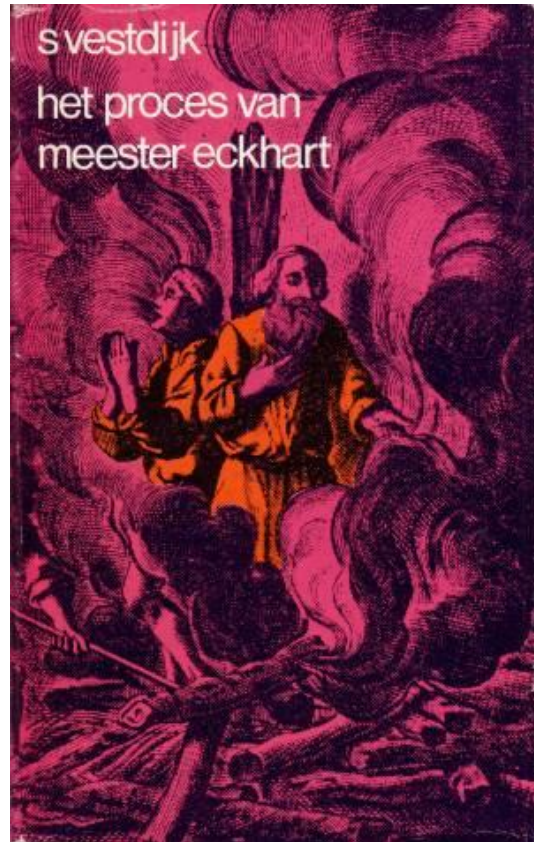
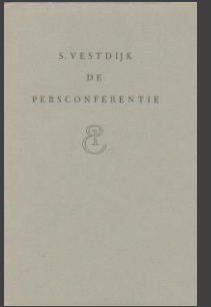
Juffrouw Lot

Liefde – autonomie – macht in onderlinge concurrentie

- Angst heeft polariserend effect, maar ook nut!
- Tweespalt is klassiek beginsel voor Vestdijk: Apollo versus Dionysos

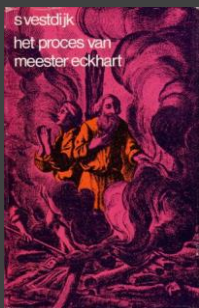


De afsluiting van Vestdijks schrijverschap: een 'statement'?

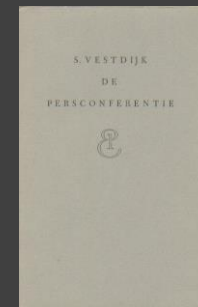


Enerzijds de mysticus:

'Wij bidden daarom tot onze lieve God, dat hij ons moge voorthelpen uit een leven dat verdeeld is, in een leven dat één is geworden.'



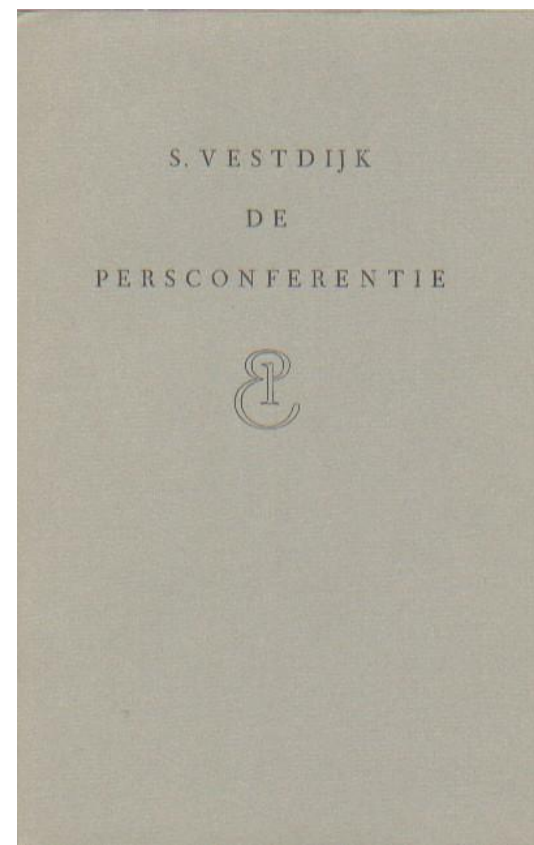
De afsluiting van Vestdijks schrijverschap: een 'statement'?



Anderzijds de schrijver:

'Rotzak, als je bestaat, neem deze zwijnerij van mij af.'

'Beste Geert, het is geen staatsgeheim, maar laat deze brief nog maar aan niemand lezen. Het komt mij n.l. voor, dat er een wel leuke cynisch-realistische roman in zit, (...). Eerst zal er nog wel een andere roman komen (...). Bewaar vooral deze brief!'



De eerste depressie (*De Persconferentie*)

'Waarom mij nu dit lot? Liever dood. Maar dit zei ik nooit, het klonk te kras, en ik was ervan overtuigd, dat mijn gemakkelijk ongerust te maken moeder dadelijk mijn vader gemobiliseerd had. Ik dacht ook weinig over de dood na, de dood was voor mij nooit een ervaring geweest, en zeker geen verlossing. Ik wilde ervan af, dat was alles, en 'willen' kon ik juist niet.'

